

tíðindablaðið

Útgevandi: p/f sosialurin

Fyrstakstjóri og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)

Bláðólk: Hogni Djurhuus, Dagný Joensen, Jóhann Mortensen og Jan Müller

Lýsingar: Árni Joensen

Uppseting: p/f sosialurin. Prent: p/f pressan 1981

sosialurin

Postsmoga 76,
3800 Argir,
telefon 11820

Blátt stempul til skendska skrivning

oddagreinir

SO ER DÓMURIN fallin og sum kunnugt gekk hann okkum ímóti í øllum punktum. Sigursgeylini í Dagblaðnum hava sum vera man verið øgilig og tað man eisini vera vælsignað tryggjandi hjá Óla Breckmann og konsortum at vita, at Joen H. Andreassen hvørki heldur teir vera fascistar ella fremja terror móti einstaklingum.

NÚ VITA fólkafloksmenn inntil víðari, at teir ikki eru fascistar — til lukku við tí allar tit í fólkaflokkinum, sum hava verið í íva!

VIT FARA kortini her — við allar víðing fyrri rættinum — at gera nakrar heilt fáar viðmerkingar til dómin og fara at vísa á okkurt í hesum dómi, sum vit meta ikki eigur at fara aftur við borðinum:

Í PREMISSUNUM t.v.s. fortreytunum ella grundgevingunum fyrri dóminum ger rætturin nøkur beinleiðis mistøk og er tað fyrsta hetta: hann heldur tað ikki vera prógvað, at fólkaflokksins leiðsla »har bifaldet de under sagen framlagte indlæg fra Dagblaðið...« Heri liggur ein víðurkenning av at hesi »indlæg« eru ikki heilt stovurein, men ikki nokk við tí: — Vit ferdur júst við citatum úr Dagblaðnum prógv fyrri, at fólkaflokksins leiðsla hevur »bifaldet« hesi indlæg við at vísa til úttalisi frá Háruni Djurhuus og við at vísa til, at leiðslan í flokkinum ongantíð hevur tikið avstand frá hesum greinum sum víðkomandi lesarabrávskrivari hevði uppfatað sum fascistiskar.

FYRI TAD NÆSTA sigur rætturin, at hetta at hava »nok så højreorienterede synspunkter« ikki er fascisma. Til hetta er at siga, at vanlig fatan í dag er júst, at víðgongdahøgrasjónarmið eru identisk við fascismu. Tí hvat er fascisma annað enn ein serlig útgáva av høgra undir serligum umstøðum t.v.s. í krepputíðum?

TANN TRÍÐJA atfinningin, vit hava til grundgevingarnar er tann, at rætturin beinleiðis tyktar tey, sum hava harmast um fascismuna í Suðuramerika (les Chile) fyrri at tey ikki eisini finnast at »endog mere kritisable forhold i de kommunistiske lande«. Vit spyrja: hvat viðkemur hetta Føroya rætti? Og hvat viðkemur hetta hesum sakar-

máli? Her er talan um eina reit politiska meining frá rættinum, hvørs maki okkum vitandi ikki áður er komin fyrri í føroyskari rættarøgu!

TANN FJÓRða og eftir okkara tykki mest álvarsama atfinningin til premissurnar snýr seg um punkt 4. um terrorpástandin.

Her víðurkennur rætturin, at talan er um greinir... »i en grov provokatorisk og til dels usmagelig form...«, men tá rætturin samstundis sigur, at teir einstaklingar, sum hetta er gingið út yvir eru »... personer, der har optrådt i medierne eller på anden måde i offentlighedens søgelys...« og at tað tí »... ikke kan være uberettiget at omtale disse...«, so mugu vit tíverri siga, at hesar grundgevingar eru beinleiðis ósannar. Samstundis loyva vit okkum at spyrja: nær hava tey starvsfólkini á posthúsinum á Tvøroyri, sum fingi sitt lív oyðilagt av Dagblaðnum »optrådt i medierne«? Og víðari: nær hevur gamli maðurin í Tjørnuvík sum varð spottaður í Dagblaðnum »optrådt i medierne«? Og víðari, høgi rættur, nær hevur tann arbeiðsmaðurin, sum var eyknevndur »veit bolandi ulpuskinna« optrådt i medierne? Hava hesi þúra óðsku fólk, ið hava verið offur fyrri nøkrum sum ein lesarabrávskrivari uppfataði sum terror, í leksikalari merking »at indgyde nogen skrælle«, optrådt i medierne nakrantíð í lívinum, so er tað tí, at tey eru vorðin drigin inn á tær stinkandi síðurnar á Dagblaðnum sum offur fyrri einum fullkomuliga samvitskuleysum, skendskum og perversum journalistikki, sum kom inn yvir føroyska blaðheimin við Óla Breckmann fyrri 6—7 árum síðani.

TAD ER HETTA slagði av journalistikki, sum nú hevur fingið bláa stemplið frá Føroya rætti út frá nøkrum premissum, sum hvørki hanga saman ella eru serstakliga sannar. Hetta prógvur tenn gamla sosialistiska setningin, at undir ávísam samfelagumstøðum, eru dómstólarnir í tí kapitalistiska samfelagnum altíð í parti við tí ráðandi stættini.

Ut frá hesum meta vit tað hóskandi at minna á sálmaðar ið gamla Grundtviki — uttan at vit sjá nakað ærumeiðandi í hetta.

»...løgn er klædt i sandheds dragt sandhed er i støvet lagt uret klæder: dømmens sæde stene må derover græder.

Flaggdagurin 1982

Torben Johannesen helt flaggdagin hesa roðu:

Gott fundarfólk!

25. april 1940 var dagurin, tá ið bretar víðurkendu Merkið okkara sum okkara tjóðar eyðkenni — og nú ið nógv ár hava vit hildið henda dag sum okkara flaggdag á ymsan hátt: við fólkafundum skrudgongum og skúlafrí.

A fólkafundum hevur verið havt á máli um fólk, fosturlaad, føðilandskærleika, tjóðskaparkenslu, frælsisstríð føroysku tjóðarinnar og annað týðningarmikið.

Tað hevur verið havt á máli um, hvussu einstakir menn, einstøk fólk, reistust ímóti kúging og trælking og vunnu malinum og tjóðini sømdir — og tókk eiga tey uppiborna fyrri tað — og tey eiga uppiborið at liva í Føroya fólks minni.

Tað er eisini havt á máli um, at føroyingar ikki megu gloyma sín mentanararv, bæði tann andaliga og tann handaliga mentanararv — og tey, ið hava strevast fyrri at varveita hann — og strevast fyrri at byggja upp eina føroyska sjálvsvirðing, tey eiga eisini somu tókk uppiborna, tí einki menniskja og eingin tjóð kann skapa nakað dygdargott, hava tey ikki sjálvsvirðing.

Ikki øll hava altíð fát, hvat sjálvsvirðing er, so við hvørt eru fundarboðurnar kanska fyltar við sjálgleði og tjóðskaparligum breggi — og eingin uppbyggjgng ella frigering kemur burtur úr tí, heldur tvørturímoti. Tí má hvør einstakur av okkum, ið vilja Føroyum og føroysku tjóðini væl, altíð gera upp við okkum sjálvi: Hvát er sonn, frísk tjóðskaparkensla og sjálvsvirðing, sum friger og skapar dygdargóða andaliga og handaliga mentan — og hvat er sjálgleði og tómt og tapuligt breggi, sum bert førir til ófrælsi og sjúkliga mentanar-rasismu.

Málið hjá okkum øllum má vera: sjálvbjargni føroyska fólksins — men einki satt sjálvbjargni vinnist uttan sanna sjálvsvirðing og eingin sjálvsvirðing er sonn uttan hon eisini er ein víðing fyrri teim víðum, sum aðrar tjóðir og aðrar mentanir hava skapað.

Men hetta krevur, at vit eru vakni: duga á at skyna, hvat ið er dygdargott og hvat ið er vanligt — bæði av okkara egna og av tí, sum fært verður inn á okkum.

Og vandamálini eru nógv nú sum fyrr — kanska eru vandamálini á mangan hátt størri nú.

Joanes Patursson kvøður um hesi vandamál:

Várt fólk í vanda leingi við veður her tí enn úti á dýpi, vond at finna er tann slóð, sum til hallar her heim; alt ov leingi var her svart; tí er ringt at fá bjart.

Tó er kálvøtt so væl hetta slagði, tað bronglast ikki heilt út av lagi; um tað umrátt seg fær og minnist á, hvat tað í fórum var, so vil tað sprengja sundargóð, setast aftur á brik sína egna.

— Mong vilja helst meina, at tey vandamál, sum J. P. umrøðir í hesum orðini eru loyst — tað sum gjørdi alt so

svart í öldir er burtur — og nú er bert loysingin og fullveldi eftir at taka — og so setast vit aftur á brik okkara egna.

Men so greitt haldi eg kortini ikki at tað er — á mangan hátt er útliti daprari, um vit ikki rákna við.

Jú, jú. Grein 7 er avtíkin, so nú er frítt at tala og skriva føroyskt í skúlinum — onki fremmant embætismanna-vald neyðir okkara móðurnar úr sæti longur. Kortini er standurin nú so alvarsligur sum kanska ongantíð fyrr:

I flestu bygdam í landinum kanst tú keypa orgrýnu av utlendskum vánalestri, men ikki eina føroyska bók.

Nógvir føroyskir rithevdar royna at geva út bókur — og tað kostar teimum ikki so lítið av tíð og peningi — men illt er at kappast við utlendska videoframleiðslu, sum ótarna snikar seg inn í hvørt heim í Føroyum — og føroyingar sjálvir, føroyskar handilsfyrirtekur saman við utlendskum stórkapitali og undirhaldsindnaði skipa fyrri.

Ikki alt íð soleiðis snikar seg inn á land okkara er so tespligt, tó sumt er gott.

Men tað nógvur hevur eitt innihald, ið samþakkar so illa við tær dygdir og goða síðir, ið vit hava virt sum goða føroyska mentan. Eg hugsi her um tann harðskap og blóðsoran av menniskjum, ið er ein høvudstatur í so nógvum sokallaðum undirhaldi.

Føroya Løtting hevur sam-eint sagt seg vera ímóti her-valdi og hertænasta — og vit hava mynduleika til at forða skúlam at senda námingar í hermanuapraktikk — men tá ið undirhaldið, stuttleikin skal vera drapsmannalestur og filmur, so tykjast løttingsins atgerðir so hopisleysar.

Føroyska útvarpið sendir nógv gott tilfar sum ta lura eftir, tí føroyskir folkavaldir politikkarar, handilsfyrirtekur og privat áhugaaleg hava sett á stovn eitt útlenskt sjónvarp, ið tekur lurtararnar.

Og hvussu við tí handaliga mentanini — tí føroyska arbeiðslagnum, framleiðsluni og skapanini í egnum landi, sum skal gera okkum sjálvbjargni — eingin kongaligur monopóhlandi eigur longur at forða fyrri framburði og kóvri frælst vinnulív í Føroyum, men tann frælsa føroyska handilsverðin ger sitt itarsta til at kova føroyska framleiðslu við ótalnaðum innflutningi av utlendskum vörum.

Import-fyrirtekur og agenturin gróva sum hundalond, meðan tey, ið seta hús

og heim í vanda fyrri at skapa arbeiðsplass og føroyska framleiðslu bara ana.

Men tað vandamiklasta fyrri okkara mentan og fyrri okkara framtíð er ikki um vit siggja okkurt vánaligt ella bara tómt útlenskt undirhald ella um vit fáa eitt sindur meir ella minni av utlendskari framleiðslu — men tað vandamikla er, at vælferðin gevur okkum ein nýggjan hugsunarhátt.

Ein hugsunarhátt, ið samþakkar so væl við tað makliga í okkum og sum tí er so ringur at stríðast ímóti: Vit krevja undirhald: bara trýsta á ein knott og seta seg við einum kaffimunn og lata seg undirhalda av t.d. sjónvarpinum. Tá missa vit evnini til sjálvi at skapa nakað — til sjálvi at fylla okkara liv við innihaldi, við sangi, við søgum, við sjónleiki, við dansi, við ítrótti, við náttúr-gleði o.s.fr. Vit doyvast av tí lættliga undirhaldinum sum kemur útan at vit sjálvi gera nakað, skapa nakað.

Hetta er ein frukt av teim peninguligu goða tíðnum, sum ikki er so tespligt — vit kunna kanska kalla hetta eina handilsmentan, eina plastikmentan — tí meti eg, at ein stóru partur av okkara handilsverð er skaðilgur:

loysunarorðið tyktar vera: Maður skal keypa sær eydnuna goða við teimum pengum ið vælferðin gav.

Koma vit hagartil, tá er av sonnum vandi á ferð fyrri okkara tjóðskap, okkara mentan, okkara sjálvbjargni og sjálvsirðing.

Hesin handilsmentalitetur er í ferð við at koyra okkum bæði figgarliga og mentunariða á husagang: tí mentan kann ikki keypast — livsgleði og nøgdsmenn kann ikki keypast.

Hesin handilsmentalitetur er í ferð við at gera okkum til keyparar, brúkarar, nótjara og oyðileggjarar — men vit eru frá skaparans hond ætlað til nakað annað. Í skapanarsogni stendur: Gud setti menniskjuni í urtagarðin (t.e. heimni) til at dyrka hann og varða hann. Menniskjani er ætlað til at vera ein medskapari, ið hesari uppgávuvi liggur livsgleði og nøgdsmenn:

Maður skal smíða sær eydnuna goða við teimum evnum, ið skaparin gav.

Væst vit ikki henda hugsa so verða vit kúgað og tætt — ikki av nøkrum útlensku landi ella veldi, men av okkara ómenniskjansligum hús, sum kallast kapitalism, mammon.

Hetta er tjóðskaparstríði í dag.

Tað kann tykjast sum at tað var lættari at fara uppí fyrri: móti útlendskum embætismannastýri og tapilugum útlendskum lógarreglum — meira enn ímóti kreftum og persónum í okkara egna fólki.

Men fram um alt er hetta eitt samvitskustrið ið hvørjum einstøkum av okkum — tí øll kenna vit til hetta: tú mást viðhvørt velja ímillum, hvat

NÚ kemur

tíðindablaðið
sosialurin3 ferðir
um
vikuna